

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo jugoslovanskega učiteljstva.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Franciška ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.—
četrt leta . . . 2:50
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za peti-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostopne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 30 h
dvakrat . . . 25
trikrat . . . 20
za nadaljna uvrčenja od peti-vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 27. dec. 1918.

Zaveza jugoslovanskega učiteljstva.

V petek, dne 27. t. m., bo v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani

seja upravnega odbora
z začetkom ob osmih zjutraj.

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednikov.
2. Poročila članov vodstva.
3. Naš položaj; poročila tov. E. Gangl.
4. Razdružitev deželnih zvez; poročila tov. Juraj Režek.
5. Reorganizacija Zaveze, izprememba pravil; poročila tov. Vil. Rus.
6. Ustanovitve Učiteljskega Sveta; poročila tov. E. Gangl.
7. XXVI. glavna skupščina Zaveze; poročila tov. Jakob Dimnik.
8. Legitimacija za vožnje po železnicah; poročila tov. L. Jelenc.
9. Naš tisk; poročila tov. P. Flerè.
10. Predlogi in nasveti upravnih odborov.

Glasom § 11., točka b, Zavezinih pravil so seje upravnega odbora javne, kadar sam drugič ne ukrene. Vse učiteljstvo, ki bo tedaj v Ljubljani, ima torej priliko, da te seje upravnega odbora prisostvuje. Dnevni red je dovolj važen in zanimiv. Tovariše upravne odborne pozivamo, da se po možnosti seje polnoštevilno udeležijo.

Delegacija je dne 4. septembra t. l. sklenila, naj se o Božiču snidejo na posvetovanje vsi štirje Zavezini odseki, da določijo smernice in način novemu urejanju Zavezinih listov. To posvetovanje se vrši tekmo 27. t. m. ali naslednjega dne. Uro in kraj določijo načelniki odsekov pred sejo upravnega odbora. Navzočnost članov vseh štirih odsekov je torej nujno potrebna.

Vodstvo jugoslovanskega učiteljstva,

v Ljubljani, dne 11. decembra 1918.

Predsednik: Tajnik:
L. Jelenc l. r. Vil. Rus l. r.

Slovenska Šolska Matica
ima dne 27. decembra t. l.

občni zbor
ob dveh popoldne v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani.

DNEVNI RED:

1. Pozdrav predsednikov.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. O preustroju našega vzgojstva v duhu demokratske Jugoslavije. (Predava predsednik S. Š. M., H. Schreiner).
5. Volitve.
6. Proračun.
7. Nasveti in predlogi.

Vabimo k mnogobrojni udeležbi!

Odbor S. Š. M.

Učiteljstvu z ozemlja, zasedenega od Italijanov.

NAREDBA POVERJENIKA ZA UK IN BOGOČASTJE.

Učiteljem in učiteljicam ljudskih, meščanskih, srednjih in navtiških šol ter moških in ženskih učiteljskih, ki so nastavljeni na javnih šolah in zavodih ozemlja, zasedenega od Italijanov, in ki prebivajo izven demarkacijske črte, tako da ne morejo dobiti svojih službenih prejemkov niti po pošti, niti od davkarij, bo Narodna vlada, oddelek za uk in bogočastje, izplačevala njihove službene prejemke, oziroma primerne podpore na račun teh prejemkov po sledečih načelih:

1. Učitelji in učiteljice ljudskih in meščanskih šol iz kranjskih šolskih okrajev naj se zglase s svojim naslovom in potrdilom županstva, da res v dotični občini biva, osebno ali pismeno pri deželnem knjigovodstvu v Ljubljani.

Navedejo naj tudi, kdaj so zadnjič prejeli svoje plačo.

Deželno knjigovodstvo jim bo redno izplačevalo službene prejemke, dokler se njihove službene razmere ne izpremenijo ali se ne povrnejo na službovanje v šolski kraj, ki spada v upravno ozemlje višjega šolskega sveta v Ljubljani.

2. Učiteljstvo vseh vrst z Goriškega in iz Trsta, nadalje učiteljstvo realke in idriji pa naj se javi osebno ali pismeno višjemu šolskemu svetu v Ljubljani.

Navedi mora natančno ime, sedanjí naslov, službeni značaj, prejemke (plača, aktivitetna doklada, stanarinska odškodnina, draginjska, osebna doklada v letnem znesku in v mesečnem znesku, ki je bil zadnjič izplačan.)

Tudi se morajo izkazati s službenimi dokumenti ali zanesljivimi, v Ljubljani poznanimi pričami.

Višji šolski svet bo takim osebam najprej nakazal podporo v približnem znesku trimesečnih službenih prejemkov.

Poverjenik: Dr. Verstovšek.

Pozdrav in odzdrav.

ADRESA NARODNEGA VJEČA REGENTU ALEKSANDRU.

Dne 1. t. m. je bila ob 8. zvečer sprejeta delegacija Narodnega Vječja SHS., ki se je mudila v Beogradu, da prevede ujedinenje s kraljevino Srbijo in Črno goro, od prestolonaslednika in regenta Aleksandra v posebni slavnostni avdijenci, ki so ji prisostvovali tudi srbski ministri Stojan Protić, Ljuba Jovanović ter vojvoda Mišić. V imenu delegacije je pozdravil prestolonaslednika podpredsednik Narodnega Vječja dr. P. a v e l i č in prebral addresso, ki jo je sestavilo Narodno Vječje, s katero se definitivno in za vedno proglašajo popolno državno ujedinenje s kraljevinama Srbijo in Črno goro v provizorično državo Slovencev, Hrvatov in Srbov v edinstveno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev pod vladno dinastije Karagorjevič. Adresa se glasi:

Vaša kraljeva visokost! Čutimo se srečne, da moremo pozdraviti Vašo kraljevo visokost v imenu Narodnega Vječja Slovencev, Hrvatov in Srbov v prestolnici osvobodene Srbije kot vrhovnega poveljnika zmagonosne narodne vojske, ki je v skupnem boju z vojskami močnih za-

veznikov ustvarila pogoje za uresničenje ogromnega dela za narodno ujedinenje Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki so, prožeti z idejo narodnega edinstva, izvedli na teritoriju bivše Avstro-Ogrske monarhije državni preobrat in začasno ustanovili neodvisno narodno državo.

Opirajoč se na veliko načelo demokracije, ki zahteva, naj vsak narod sam odloča o svoji usodi, so izjavili že v objavi Narodnega Vječja z dne 19. oktobra, da želijo in hočejo, da se ujedinijo v enotno narodno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki bi obsegala ves sklopljeni etnografski teritorij Jugoslovancov. Da se ta meja udelevi, je sklenilo Narodno Vječje na svoji seji dne 24. novembra, da se proglašajo ujedinenje države Slovencev, Hrvatov in Srbov s Srbijo in Črno goro v eno edinstveno državo ter je izbralo svoje odposlanstvo, ki stopa danes pred Vašo kraljevo visokost, da Vam sporoči ta sklep Narodnega Vječja uradno in v svečani obliki. Sklep Narodnega Vječja je ta, da naj vrši vladarsko oblast na vsem teritoriju sedaj enotne države Slovencev, Hrvatov in Srbov Njegovo Veličanstvo kralj Peter, oziroma v njegovem imenu regent Vaša kraljeva visokost. Sporazumno z vladno Vaše kraljeve visokosti in predstojniki vseh narodnih strank v Srbiji in Črni gori naj se ustvari enotna parlamentarna vlada. Vaša visokost! Želja Narodnega Vječja je, da se sestavi provizorična vlada v sporazumu med Narodnim Vječjem in predstojniki naroda kraljevine Srbije, in da se določi odgovornost državne vlade v smislu modernih parlamentarnih načel temu narodnemu predstavništvu, ki bi morala ostati zbrana, dokler se ne sestane konstituenta, da pride na ta način princip ustavnosti in parlamentarne odgovornosti vlade do popolnega izraza. Iz istega razloga naj bi ostali v veljavi pod kontrolo državne vlade dosedanjí avtonomni administrativni organi, ki pa morajo biti za svoje uradovanje tudi odgovorni predstavništvu. V tem prehodnem času bi bilo po našem mnenju tudi potrebno, da se ustvari pogoj za končno organizacijo naše edinstvene države. Naša državna vlada bi imela za to poseben nalog, da pripravi konstituento in naj bi bila v smislu predloženega predloga Narodnega Vječja voljena po načelih splošne, enake, direktne, tajne in proporcionalne volilne pravice, ki naj bi se sestala najpozneje šest mesecev po sklenitvi miru. V tem historičnem času, ko stopamo pred Vašo kraljevsko visokost kot predstavniki naroda in vsega teritorija južnih Slovanov v bivši Avstro-Ogrski monarhiji, smo globoko užaloščeni, ker moramo konstatirati, da so veliki in dragoceni deli našega narodnega ozemlja okupirani po četah kraljevine Italije, čeprav je ta zaveznica ententnih držav in čeprav želimo živeti z njo v dobrih in prijateljskih odnosih. Nismo pa pripravljeno, priznati opravičenost kakršnegakoli dogovora, pa tudi londonskega pakta ne, po katerem bi bili prisiljeni v nasprotju z narodnim načelom in principom samoodločbe, da odstopimo del našega naroda tuji državi. Posebno opozarjamo Vašo kraljevo visokost, da italijanska okupacijska uprava krši meje in pooblastila, ki so ji dana v pogojih premirja z glavnim poveljništvom bivše avstro-ogrške vojske, že potem, ko je bil ta teritorij proglašen za neodvisen in integralni del države Slovencev, Hrvatov in Srbov, o čemer bomo predložili državi Vaše kraljeve visokosti vse potrebne dokaze. S polnim prepričanjem pa dajemo izraza svoji nadi, da se bo Vaša kraljeva visokost skupno z vsem

našim narodom zavzela, da se definitivne meje naše države uredi tako, da bodo v skladu z našimi etnografičnimi mejami in z načelom narodne samoodločbe, proklamirane od predsednika Zedinjenih držav ameriških Wilsona in od vseh držav sporazuma. Naj živi Njegovo Veličanstvo kralj Peter, naj živi Vaša kraljeva visokost, naj živi ves naš ujedineni srbsko-hrvatski-slovenski narod! Naj živi svobodna ujedinjena Jugoslavija!

ODGOVOR REGENTA ALEKSANDRA.

Na to addresso je podal regent Aleksander naslednji odgovor:

Gospodje odposlanci! Vaš prihod v ime Narodnega Vječja SHS kot predstavitelja široke naše narodne misli in Vaše poročilo o njegovem zgodovinskem sklepu z dne 24. novembra, s katerim se proglašajo narodno edinstvo vsega naroda in vse naše mile mučene slavne domovine, me je napolnilo z veseljem. Priznavajoč to poročilo, sem prepričan, da s tem činom izpolnjujem svojo vladarsko dolžnost, ker s tem dovedemo končno delo do tega, kar so sklenili bratje naše krvi vseh treh imen na obeh straneh Dunava, Save in Drine, kar je bilo pripravljeno še za deda kneza Aleksandra I. blagega spomina in bivšega kneza Mihaela, kar odgovarja željam in pogledom mojega naroda. V imenu Njegovega Veličanstva kralja Petra I. proglašam ujedinenje Srbije z deželami neodvisne države SHS v enotno kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. To redko in historično dejanje naj bo najboljša plača za delovanje Vaše in vseh Vaših tovarišev, ki so s smelimi preobratom vrgli raz sebe tuji jarem. To današnje delo bo najlepši venec na slavnih grobovih mnogih častnikov in vojakov, padlih za svobodo, najlepša veja na grobovih njihovih srečnih vojnihi tovarišev, ki so doživeli, da izvojujejo zmago nad vsemi sovražniki z veliko in plemenito pomočjo naših močnih zaveznikov. Vsi so se trudili in žrtvovali, a Vi ste dočakali zmago. Vsi so prihiti k Vam, in Vi ste bili sprejeti, kakor sprejme brat brata. Hvala Vam na takem sprejemu v imenu moje vojske! Hvala Vam na poletu, s katerim izkazuje zaupanje kraljevine Srbiji in njenemu narodu, mojemu vzvišenemu očetu Nj. Veličanstvu Petru I. in meni. Morem zagotoviti Vas in Narodno Vječje, od katerega ste pooblaščen, morem zagotoviti vse Vaše in vse moje brate Slovence, Hrvatov in Srbe, katerih voljo in misel predstavljate, da hočem jaz in moja vlada z vsem, kar predstavlja Srbija in njen narod, vedno in povsod delovati samo z globoko, neomajno ljubeznijo bratskega srca nasproti vsem interesom, nasproti vsem svetinjam, ki so mile duši onih, v katerih imenu ste došli k meni.

V smislu vseh želja in ozirov, ki ste mi jih blagovolili razložiti in s katerimi se jaz in moja vlada popolnoma strinjamo, bo vlada takoj ukrenila, da se čimprej uresniči vse ono, kar ste želeli glede začasne in prehodne dobe do sestanka in kraja delovanja velike ustavodajne skupščine.

Jaz hočem biti kralj samo svobodnim državljanom države Slovencev, Hrvatov in Srbov, ostati hočem vedno zvest vsem ustavnim, parlamentarnim in široko demokratskim načelom, zasnovanim na splošni volilni pravici. Zaradi tega bom prosil Vašega sodelovanja pri poslih vlade, ki bo predstavljala vso zednjeno očetnjavo in bo ta vlada v stalni zvezi najprej z Vami, potem z narodnimi zastopstvom, ki bo z njim delovala in mu bo odgovorna.